

Locatie: AMSTEL 1, stadsloket centrum
AMST1 2C.2

Tijdstip: 10:30 – 12:30

Datum: 14 oktober 2024

Aanwezig: Claudia Kleisterlee (Amsterdam), Menno de Haan (Amsterdam), Bene Colenbrander (Amsterdam, tot 11:00) en Lars Ruiter (Oostzaan)

Betreft: Ambtelijk voorgesprek tussen Oostzaan en Amsterdam

Ter inleiding, voorafgaand aan de bespreking van het normenkader:

Amsterdam kijkt terughoudend naar deze uitnodiging, met de nuance dat Amsterdam zich als hoofdstad verantwoordelijk voelt. Men wil altijd meedenken, meeluisteren, meepraten vanuit verantwoordelijkheidsgevoel. Amsterdam is zeker bereid daar ambtelijke capaciteit voor vrij te maken. Ook belangrijk om op te merken is dat wethouder Rutger Groot Wassink niet heeft gezegd dat men direct open staat voor een fusie, zoals je uit de brief zou kunnen afleiden.

Men wacht in eerste instantie het gesprek tussen de gemeenteraden van Wormerland, Oostzaan en Landsmeer af, zoals men heeft vernomen uit het Parool. Amsterdam is niet uit op een verdere uitbreiding en wil ook niet uitstralen dat zij eropuit zijn de regiogemeenten over te nemen. Los van de uitstraling is dat in alle oprechtheid ook niet hun intentie.

Amsterdam heeft zich bij [bij de herindeling met] Weesp ook passief opgesteld. Pas nadat er een verzoek kwam heeft Amsterdam daarop gereageerd. Dat was nog in de tijd toen Eric van der Burg locoburgemeester was, haalt Claudia Kleisterlee aan.

Er zijn twee belangrijke ingrediënten richting de toekomst aangaande dit gesprek en de eventuele vervolgstappen die daaruit voortvloeien.

- 1) *De timing van het traject: De huidige bestuursperiode is bijna ten einde. De vraag is of de Amsterdamse gemeenteraad deze periode nog een uitspraak wil doen. De fusie met Weesp en de ontvlechting van Weesp uit de samenwerkingsverbanden kostte veel geld. Meer dan de Arhigelden hebben kunnen dekken.*
- 2) *De evaluatie van het bestuurlijk stelsel: Er volgt een evaluatie van het bestuurlijk stelsel. Dit betekent dat de bestuurscommissie van het stadsgebied Weesp niet per definitie een permanente commissie blijft zoals deze nu is ingesteld en een eigenstandig stadsgebied binnen het Amsterdamse stelsel. Weesp heeft nu namelijk een aparte constructie, anders dan de stadsdelen. Hierbij zijn de commissieleden in Weesp direct door inwoners gekozen. Dit is een pilot. Men wil het Amsterdamse bestuurlijke stelsel graag beter werkend maken in de toekomst. Hoe men Weesp daarop wil laten aansluiten is nu nog onderwerp van gesprek. Het traject van de evaluatie van het bestuurlijk stelsel begint net, en het vervolg wordt op zijn vroegst bekend rond de zomer 2025, want pas dan komt de ambtelijke organisatie met een voorstel. De vraag is of het college en de raad voor die tijd al maatwerkafspraken willen maken en garantie op identiteit kunnen bieden. Belangrijk om te weten: De bestuurscommissie Weesp is een bestuurscommissie en geen stadsdeelcommissie en verhoudt zich dus tot het college.*

Mocht Oostzaan toch de wens hebben zich aan te willen sluiten bij Amsterdam lijkt een verbinding met het stadsdeel Amsterdam Noord een voor de hand liggende optie. Amsterdam Noord (volledige stadsdeel en de groenlandelijke regio in noord, zoals Holysloot en Ransdorp) heeft een vertegenwoordiging: Centrale Dorpenraad (CDR) landelijk Amsterdam-noord. Dit is een inwonersvertegenwoordiging. Zij hebben een convenant gesloten met het gemeentebestuur en zijn bovendien gesprekspartner van het bestuur.

Afwegingskader gesprekken Bestuurlijke Toekomst Oostzaan

Uitgangspunten identiteit/DNA Oostzaan*

- 1 De gemeente zal het huidige niveau van voorzieningen in Oostzaan, zowel gemeentelijk als anderszins, behouden en waar mogelijk versterken.

Weesp is opengebleven als loket, ook voor Driemond. Of dat ook kan op een schaal van 9.700 inwoners in Oostzaan, is zeer twijfelachtig. Het zal het waarschijnlijk een overgangstermijn worden. Dat zal 2, 4 of 6 jaar worden, zodat er geen sprake is van een harde overgang. Ook wordt er steeds meer online dienstverlening geleverd aan inwoners, waarbij bijvoorbeeld paspoorten en rijbewijzen kunnen worden thuisbezorgd.

Dat het puur gaat om een overgang is belangrijk voor inwoners. Mogelijk zou er nog een klein gemeentepunt kunnen achterblijven, maar dat zal geen gemeenteloket worden.

Opgemerkt wordt dat Landsmeer al een aantal zaken (uitvoeringszaken, zoals belastinginning) heeft uitbesteed aan Amsterdam. Dit scenario, waarbij Oostzaan zelfstandigheid kan behouden, wordt expliciet door Amsterdam benoemd in het gesprek.

- 2** Bestaande subsidierelaties en -verplichtingen vanuit de gemeente worden gerespecteerd.

Voor onderdeel 2, 3 en 4 (bestaande subsidierelaties en -verplichtingen (2), het behouden van de omgevingsvisie (3) en de bibliotheek, het theater en de kunstgreep (4)) zal waarschijnlijk een overgangsperiode gelden. Amsterdam kan niet garanderen dat het op de langere termijn in stand blijft. Er zal moeten worden geharmoniseerd op latere termijn. Dit betekent ook niet dat er een sluiting zal plaatsvinden. Wat het vooral betekent is dat het nog onzeker is wat er gaat gebeuren.

Opgemerkt wordt dat wat goed is en goed werkt over het algemeen behouden blijft. De buurtteams van Weesp – een samengesteld integraal team waarbij taken zoals de Wmo en schuldhulpverlening zijn ondergebracht – in stand blijven. Deze blijven ook voor langere termijn ingezet worden

- 3** De gemeente borgt en respecteert de kernwaarden en identiteit van Oostzaan als groen en kleinschalig dorp

Op vaarbeleid en evenementen wordt er voor Weesp een uitzondering gemaakt. Dit geldt ook voor het parkeerbeleid, waarbij er lagere tarieven worden gehanteerd.

Ook het Weesper sluis en bruggenfeest zou volgens Amsterdamse regels niet mogen, maar voor Weesp wordt er een uitzondering gemaakt. Bij stadsdelen in Amsterdam geldt ook dat er altijd naar maatwerk wordt gekeken.

- 4.** De gemeente zet in op behoud en versterking van de centrumfunctie van het dorp met de Kunstgreep, ambtelijk loket, bibliotheek en theater als ankerpunten en katalysatoren.

Zie opmerking onderdeel 2.

- 5 In de verdere ruimtelijk-functionele ontwikkeling van het dorp blijft kleinschaligheid en het groene karakter uitgangspunt

Woningbouw in het BPL gaat tegen provinciaal beleid in en om niet in het groen te bouwen is ook een uitgangspunt van Weesp geweest alvorens de fusie. Dit is één-op-één overgenomen door Amsterdam

Teksten uit de omgevingsvisie kunnen eventueel één-op-één worden overgenomen, maar een nieuwe raad kan andere uitspraken doen. Er zijn dus géén garanties tot in den oneindigheid. Dit zou theoretisch(!) wel kunnen betekenen dat er laagbouw aan de randen van groen gaat plaatsvinden, als bijvoorbeeld een nieuwe coalitie woningbouw dermate belangrijk vindt dat groen moet wijken. Dit is echter puur theoretisch, wordt benadrukt in het gesprek.

Uitgangspunten invloed/zeggenschap inwoners op ontwikkeling Oostzaan

- 6 De gemeente is ambtelijk en bestuurlijk benaderbaar, ook persoonlijk, in directe communicatie met de inwoners en ondernemers van Oostzaan.

Dit is een open deur. Amsterdam heeft vanuit Economische Zaken een loket voor Weesper ondernemers. Amsterdam heeft ook gebiedsmanagers en winkelstraatmanagers, die met bewoners en ondernemers in contact staan. Via de reguliere lijnen, via gebiedsmanagers en via gebiedsmakelaars wordt dit over het algemeen opgepakt. Onder een gebiedsmanager vallen diverse gebiedsmakelaars. En dan is er natuurlijk het lokaal bestuur in de stadsdelen die er juist voor de bewoners en ondernemers zijn.

Opmerking: Rob van der Velde is stadsdeelsecretaris van noord. Hij kan ons in contact brengen met een gebiedsmanager om meer te vertellen over deze aanpak.

- 7 De gemeente ziet inwoners en ondernemers als medevormgevers van beleid, geeft veel ruimte aan het eigen initiatief van inwoners en ondernemers en ondersteunt dat actief.

Dit valt onder de aanpak Noord. Amsterdam Noord is een zogenoemd aanpakgebied. Dit gaat over het verbeteren van een goede verhouding tussen groen en versterking, vooral omdat er in Noord nu veel gebouwd wordt. Mensen worden vanuit de aanpak Noord beter betrokken bij de bouwplannen. De aanpak Noord is succesvol, want er is veel contact tussen college, bewonersgroepen en de gemeente.

- 8 De gemeente geeft ruimte aan inwoners en ondernemers van Oostzaan om zeggenschap/invloed uit te oefenen op de ontwikkeling van het dorp door middel van een in te stellen formeel orgaan, dat de belangen van hen richting gemeente inbrengt en bevordert.

Een eigen gekozen bestuurscommissie lijkt niet realistisch. Het DB-kan zorgen voor een goede verbinding met Oostzaan, Oostzaan kan aansluiten bij de CDR en er kan gewerkt worden met andere methoden, zoals burgerberaden en wijkraden.

Uitgangspunten dienstverlening inwoners Oostzaan

- 9 De dienstverlening aan inwoners en ondernemers van Oostzaan moet van hoog niveau zijn en zowel digitaal als persoonlijk worden aangeboden. Daarbij is voldoende aandacht voor specifieke doelgroepen (m.n. ouderen) en het leveren van maatwerk.

Dit is eerder aan de orde gekomen. Dit gaat onder andere in op het gemeenteloket en de benaderbaarheid van de gemeente voor inwoners. Amsterdam kent een hoog serviceniveau. Een loket in stand houden voor 9.700 mensen is echter niet realistisch, behalve tijdens een overgangsperiode. Dit is echter niet permanent, maar duurt zoals eerder genoemd waarschijnlijk 2 tot 6 jaar.

- 10 De gemeente verzorgt in ieder geval een fysiek dienstverleningspunt/loket in het centrum van Oostzaan

Zie het bovenstaande.

Uitgangspunten organisatie en bestuur

- 11 De gemeente is goed in staat om de lokale basistaken uit te voeren en kan flexibel en slagvaardig inspelen op lokale ontwikkelingen.

De uitvoeringskracht van Amsterdam is in de basis goed. Echter, er moet wel geprioriteerd worden. Daar is in Amsterdam een prioriteringssysteem voor. Amsterdam is vooral via verlengd lokaal bestuur in staat om te luisteren. Voorbeelden van verlengd lokaal bestuur zijn de stadsdeelcommissies.

- 12 De gemeente is een aantrekkelijke werkgever die medewerkers kan binden en boeien voor de langere termijn.

Binden en boeien is voor de lange termijn. Amsterdam is een grote en aantrekkelijke werkgever. Als grootste gemeente heeft Amsterdam een groot takenpakket. De gemeente doet veel zelf, en heeft weinig uitbesteed aan samenwerkingsverbanden. Ook zijn er veel doorgroeimogelijkheden.

Ook is Amsterdam open voor kritiek en heeft zij onderzoek laten doen naar de ambtelijke organisatie door Verweij Jonker. Daar is een kritisch rapport over

geschreven met ontwikkelpunten, waarmee de organisatie zich kan verbeteren. Dit getuigt van introspectie.

Belangrijk om op te merken voor een eventuele fusie tussen Oostzaan en Amsterdam is dat het personeel in Weesp van allround naar specialistische rol overging. Het takenpakket was eerst breder en nu veel smaller. Na de fusie ging de inschaling over het algemeen omhoog, al kende Weesp al hogere schalen om behoud van medewerkers te stimuleren voorafgaand aan de fusie.

- 13** De gemeente is financieel gezond en in control over de financiën en bedrijfsvoering.

Overall geldt het ravijnjaar en dus staan ook in Amsterdam de gemeentefinanciën onder druk. Schuld levert met de verhoogde rentepercentages lasten met zich mee, waardoor er een investeringsplafond is.

Echter, Amsterdam kent nog steeds veel investeringsmogelijkheden en heeft ruimte om keuzes te maken.

- 14** De gemeente speelt een volwaardige rol in regionale verbanden en regionale thema's

Dit is evident. Amsterdam kent een grote rol in onder andere de MRA en neemt graag verantwoordelijkheid voor de regio. Ook beschikt Amsterdam over een groot netwerk, onder andere vanwege de zitting in diverse commissies van de VNG en directe lijnen met andere overheden en ministeries.

Aanvullende uitgangspunten/informatievoorziening voor afweging varianten bestuurlijke fusie

- 15** Is er sprake van een lichte of reguliere herindeling?

Dit zal in alle waarschijnlijkheid geen reguliere herindeling worden, vanwege de verschillen in schaalgrootte (bijna 1 op 100). Daarom licht een lichte herindeling voor de hand, zoals bij Weesp het geval was.

16 *Op welk moment kan er sprake zijn van herindelingsverkiezingen?*

In aanloop naar de fusie met Weesp hebben Amsterdam en Weesp bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de toezegging gekregen dat er géén herindelingsverkiezingen plaatsvinden in november, zoals gebruikelijk is. In plaats daarvan werden de verkiezingen gelijkgetrokken met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022. De fusie werd fiscaal wel op 31 december 2021 voltrokken, zodat het boekhoudkundig makkelijker was om de financiën van Weesp boekhoudkundig af te ronden.

Als het komt tot een fusie, zal er een poging worden gedaan de herindelingsverkiezingen te organiseren gelijktijdig met de reguliere gemeenteraadsverkiezingen. Dat zal dan op zijn vroegst zijn in maart 2030.

17 *Welke gevolgen heeft een variant voor de regionale indeling en mogelijke ontvlechting/invlechting in regionale verbanden?*

De kosten van de fusie met Weesp zijn ontzettend hoog gebleken. Zelfs hoger dan de Arhi-gelden, uiteindelijk hebben gedekt. Dit komt vooral door de ontvlechting van Weesp uit tal van samenwerkingsverbanden in de Gooi- en Vechtstreek. Deze kosten wilt Amsterdam expliciet in beeld hebben voorafgaand aan een eventuele fusie.

Voor Oostzaan – wat onderdeel is van de regio Zaanstreek-Waterland – zal dit ook gelden dat regionale samenwerkingsverbanden zoals de GGD, Veiligheidsregio en Omgevingsdienst ontvlochten moeten worden. Dit geldt ook voor de ambtelijke organisatie (OVER-gemeenten), die Oostzaan deelt met Wormerland.

18 *Welke effecten zijn – voor zover in te schatten - er te verwachten voor de lokale lastendruk?*

Wanneer we kijken naar de OZB tarieven voor woningen geldt dat Amsterdam (0,04620) een lager OZB-tarief hanteert dan Oostzaan (0,09740). Dit zou in theorie betekenen dat bij een fusie met Amsterdam de OZB met meer dan 50% zakt voor eigenaren van woningen.

Ter vergelijking is hieronder een tabel toegevoegd met woonlasten voor gemeenten in de regio van Oostzaan.

Gemeente	OZB tarief	Gemiddelde WOZ	Gemiddelde OZB lasten	COELO 2024 (controle)	Afval	Riool	Toelichting riool	Woonlasten	COELO 2024 (controle)
Oostzaan	0,09740	€ 490.000,00	€ 477,26	€ 481,99	406,60	347,60		1.231,46	1.236,19
Wormerland	0,09790	€ 425.000,00	€ 416,08	€ 418,07	389,27	275,60	tot 500 m3	1.080,95	1.082,94
Amsterdam	0,04620	€ 501.681,00	€ 231,78	€ 231,69	469,00	166,85		867,63	867,54
Edam-Volendam	0,07250	€ 411.679,00	€ 298,47	€ 297,57	396,60	191,95		887,02	886,12
Landsmeer	0,10039	€ 564.901,00	€ 567,10	€ 534,18	512,02	259,87		1.338,99	1.355,90
Purmerend/Beemster	0,08000	€ 396.474,00	€ 317,18	€ 314,98	375,48	215,16		907,82	905,62
Waterland	0,08940	€ 477.114,00	€ 426,54	€ 417,95	310,55	188,35		925,44	916,85
Zaanstad	0,07540	€ 390.254,00	€ 294,25	€ 294,95	347,83	315,68	tot 300 m3	957,76	958,46
Uitgeest	0,11650	€ 451.000,00	€ 525,42	€ 527,86	366,64	208,00		1.100,06	1.102,50

Aandachtspunten die ingebracht kunnen worden vanuit potentiële partners (PM)